

Programma 7 | Volksgezondheid en

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Doelstelling

Opsterland behoudt en beheert haar hoogwaardig leefmilieu in samenwerking met inwoners en bedrijven.

Introductie op het programma en relevante trends en ontwikkelingen

Duurzaamheid en beperking van gebruik van energie en grondstoffen zijn essentiële opdrachten voor de gemeenschap. De gemeente geeft hierin het goede voorbeeld door te streven naar vermindering van CO₂-uitstoot, het zijn van een 'Fairtrade Gemeente' en het op waarde schatten van gezichtsbepalende of cultuurhistorische elementen.

Fysieke en mentale gezondheid zijn het fundament van persoonlijk welbevinden en van de kwaliteit van onze samenleving. Een goede gezondheid is voor de gemeente een middel om haar doelen te bereiken. Denk hierbij aan: regie op het eigen leven, kwaliteit van leven, meedoen in de maatschappij en gebruikmaken van sociale netwerken. De gemeente wil haar inwoners bewegen tot gezond gedrag door de gezonde keuzes de gemakkelijkste keuze te maken.

Kaderstellende documenten

Notitie klimaatneutraal Opsterland (2009)

Milieubeleidsplan 2005-2015 (2005)

Tussenbalans Milieubeleidsplan 2005-2015 (2011)

Milieuprogramma 2011-2015 (2011)

Beleidsnota Licht in de Duisternis (2009)

Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2015-2019 (GRP)

Handhavingsbeleidsplan 2014-2018

Preventie- en handhavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022

Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland 2014

Ontwikkelagenda's Duurzaam, Leefbaar en Inclusief Opsterland

Omgevingsvisie 2015-2030

Uitvoeringsplan Energietransitie

Zonneplan Opsterland

Thema Milieu

Doelstellingen

Het rioolstelsel is klimaat- en toekomstbestendig

Maatregelen

Uitvoeren van het gemeentelijk rioleringsplan

Omschrijving (toelichting)

Wanneer riolering aan het einde komt van de theoretische levensduur, dan wordt deze tijdig geïnspecteerd. Voor geconstateerde problemen zijn dan maatregelen nodig. Door klimaatverandering ontstaan er mogelijk capaciteitsproblemen. Klimaat-adaptieve aanpassingen in het openbaar gebied dragen bij aan verbeterde opvang en retentie van water, waardoor er minder piekbelasting is van het rioolstelsel.

Kwaliteit (toelichting)

We zorgen dat onze rioolinspectiegegevens niet ouder zijn dan 10 jaar. Daarvoor inspecteren we in 2021 in het zuidelijke deel van Gorredijk 20 kilometer aan vrijvervalriool.

We vervangen twee kilometer gemengd rioolstelsel door een klimaatbestendig gescheiden rioolsysteem.

We stellen per dorp plannen op waarin mogelijke oplossingen staan om de problemen door klimaatverandering aan te pakken

Portefeuillehouder: A. Postma Wethouder

■ **Kwaliteit**

We zorgen dat onze rioolinspectiegegevens niet ouder zijn dan 10 jaar. Daarvoor inspecteren we in 2021 in het zuidelijke deel van Gorredijk 20 kilometer aan vrijvervalriool.

We vervangen twee kilometer gemengd rioolstelsel door een klimaatbestendig gescheiden rioolsysteem.

We stellen per dorp plannen op waarin mogelijke oplossingen staan om de problemen door klimaatverandering aan te pakken

Wij willen de kwaliteit van onze leefomgeving (bodem, lucht en water) verbeteren voor de toekomst

Maatregelen

We faciliteren himmelploegen die vrijwillig zwerfafval opruimen

Omschrijving (toelichting)

De gemeente krijgt €1,16 per inwoner per jaar (ruim €34.000) om aan het verwijderen van zwerfafval te besteden, conform vastgestelde doelstellingen. Het budget wordt voor een deel besteed aan het faciliteren van de himmelploegen en andere vrijwilligers en aan educatie bij de (basis)scholen.

Kwaliteit (toelichting)

Het doel is om in alle dorpen actieve himmelploegen te faciliteren. Inmiddels is ook in Hemrik een himmelploeg actief. In 2021 benaderen we actief de dorpen, via de plaatselijk belangen, waar nog geen himmelploeg aanwezig is.

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

Startdatum: 24-07-2018

■ **Kwaliteit**

Het doel is om in alle dorpen actieve himmelploegen te faciliteren. Inmiddels is ook in Hemrik een himmelploeg actief. In 2021 benaderen we actief de dorpen, via de plaatselijk belangen, waar nog geen himmelploeg aanwezig is.

We streven naar het behoud van de duisternis 's nachts voor de natuur en de dieren

Een gezonde flora en fauna is nog steeds een belangrijke kwaliteit van de gemeente Opsterland. In het kader van de Omgevingswet zal het voorkomen van lichthinder verder geïmplementeerd worden.

■ **Stand van zaken**

Het voorkomen van lichthinder is een belangrijke uitgangspunt in ons milieuprogramma. Duisternis zien we als een belangrijke pijler voor gezonde Flora en Fauna.

Verbonden partijen

Het inzamelen en verwerken van afval is uitbesteed aan de NV Fryslân Miljeu (inzameling) en de NV Afvalsturing Fryslân (verwerking) – OMRIN.

Voor onder andere advies over vergunningen en toezicht op de 'zwaardere' bedrijven wordt samengewerkt met de FUMO.

Het beheren en onderhouden van de openbare verlichting en de inkoop van (groene) energie wordt in

samenwerking met andere Friese gemeenten en de provincie opgepakt en gecoördineerd vanuit de Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân UA. Formeel is dit geen verbonden partij.

Thema Gezonde samenleving

Doelstellingen

De ervaren gezondheid van onze inwoners blijft minimaal gelijk ten opzichte van 2016

De ervaren gezondheid in gemeente Opsterland is relatief hoog. Om ervoor te zorgen dat deze ervaren gezondheid minimaal gelijk blijft ten opzichte van 2016, voeren we verschillende programma's uit:

- met het landelijke programma GIDS zetten we in op het terugdringen van gezondheidsachterstanden in Gorredijk. Dit doen we onder andere in het kader van de pilot 'Vitale Regio';
- we investeren in preventieve programma's voor gezondheidsbevordering voor jongeren en ouderen. Dit doen we onder andere doordat we sinds 1 juni 2018 zijn aangesloten bij het landelijke netwerk van Jongeren Op Gezond Gewicht- gemeenten voor een periode van drie jaar;
- we sluiten ons aan bij de maatschappelijke ontwikkeling van Rookvrije Generatie en stellen een actieplan op om alle schoolpleinen, sportverenigingen en speeltuinen en/of andere plaatsen waar veel kinderen komen rookvrij te maken;
- we voeren het Preventie- en Handavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022 uit;
- we zetten buurtsportcoaches in.

■ Stand van zaken

We zetten het programma Jongeren Op Gezond Gewicht in. In de zomer 2021 evalueren we het programma JOGG en bepalen we het vervolg voor de komende periode.

Binnen het programma Vitale Regio Fryslân implementeren we de methodiek Mobility Mentoring.

We integreren het actieplan rookvrije generatie in de preventienotitie en voeren de activiteiten uit.

We voeren het uitvoeringsplan Preventie- en handavingsplan drank- en horecawet uit in een integrale werkgroep.

De buurtsportcoaches voeren hun activiteiten in het kader van het uitvoeringsprogramma Sport in Opsterland uit. Vanaf 2021 realiseren we voldoende cofinanciering voor de bekostiging van de buurtsportcoaches om de inzet gelijk te houden. Hiervoor werken we samen met de onderwijspartijen.

We werken met sportverenigingen en andere betrokken partijen aan de uitvoering van het lokaal sportakkoord.

Maatregelen

We dringen gericht de gezondheidsachterstanden in Gorredijk terug

Omschrijving (toelichting)

Voor het dorp Gorredijk ontvangt gemeente Opsterland jaarlijks een bijdrage vanuit het landelijke programma Gezond in de Stad (GIDS-gelden). Deze decentrale uitkering wordt ingezet om in Gorredijk initiatieven en programma's te ontwikkelen die tot doel hebben de gezondheidsachterstanden in Gorredijk terug te dringen. We kiezen voor een compacte aanpak, waarbij we focussen op het terugdringen van inactiviteit en overgewicht.

Kwaliteit (toelichting)

In Gorredijk vinden activiteiten in het kader van Sûn Opsterlan (Jongeren Op Gezond Gewicht) plaats. Hier wordt samengewerkt met onder andere kinderopvang, onderwijs en sportverenigingen om een gezonde omgeving voor kinderen te realiseren. In de zomer 2021 evalueren we het programma JOGG en bepalen we het vervolg voor de komende periode.

Verder werken we in Gorredijk aan het project Vitale Regio, een samenwerking tussen de GGD, De Friesland Zorgverzekeraar en Friese gemeenten. De methodiek Mobility Mentoring wordt geïmplementeerd, waarbij een relatie tussen financiële problematiek en gezondheid wordt gemaakt.

Portefeuillehouder: L. de Vries Wethouder

Startdatum: 24-07-2018

■ Kwaliteit

In Gorredijk vinden activiteiten in het kader van Sûn Opsterlan (Jongeren Op Gezond Gewicht) plaats. Hier wordt samengewerkt met onder andere kinderopvang, onderwijs en sportverenigingen om een gezonde omgeving voor kinderen te realiseren. In de zomer 2021 evalueren we het programma JOGG en bepalen we het vervolg voor de komende periode.

Verder werken we in Gorredijk aan het project Vitale Regio, een samenwerking tussen de GGD, De Friesland Zorgverzekeraar en Friese gemeenten. De methodiek Mobility Mentoring wordt geïmplementeerd, waarbij een relatie tussen financiële problematiek en gezondheid wordt gemaakt.

Wij dringen verkoop van alcohol aan jongeren onder de 18 jaar terug, door uitvoering van maatregelen uit het Preventie- en handhavingsplan Drank en Horecawet 2019-2022

Omschrijving (toelichting)

In juli 2019 is het Preventie- en handhavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022 vastgesteld door de gemeenteraad. De komende periode voeren we de activiteiten uit het uitvoeringsplan uit. Hierin nemen we de resultaten van het nalevingsonderzoek 2019 mee.

Kwaliteit (toelichting)

In juli 2019 is het preventie- en handhavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022 vastgesteld. We voeren de activiteiten uit het uitvoeringsplan integraal uit.

Portefeuillehouder: L. de Vries Wethouder

Startdatum: 24-07-2018

■ Kwaliteit

In juli 2019 is het preventie- en handhavingsplan Drank- en Horecawet 2019-2022 vastgesteld. We voeren de activiteiten uit het uitvoeringsplan integraal uit.

Wij ontwikkelen een actieplan om schoolpleinen, sportverenigingen, speeltuinen en andere openbare plaatsen waar veel kinderen komen rookvrij te maken en voeren deze uit

Omschrijving (toelichting)

We sluiten ons aan bij de maatschappelijke ontwikkeling van de Rookvrije Generatie. We onderzoeken wat er op dit moment allemaal al gebeurt in Opsterland aan initiatieven op het gebied van de Rookvrije Generatie. Dit vormt de basis voor het op te stellen actieplan om schoolpleinen, sportverenigingen, speeltuinen en andere openbare plaatsen waar veel kinderen komen rookvrij te maken.

Kwaliteit (toelichting)

In 2021 integreren we het actieplan rookvrije generatie in het uitvoeringsplan preventie.
In 2021 zetten we verder in op het stimuleren van sportverenigingen om aan de slag te gaan met een rookvrij sportterrein door middel van de 'Gezonde Sportkantine'. We ondersteunen sportverenigingen hierbij door advies vanuit Team Fit en de JOGG-regisseur.

Portefeuillehouder: L. de Vries Wethouder

Startdatum: 24-07-2018

Kwaliteit

In 2021 integreren we het actieplan rookvrije generatie in het uitvoeringsplan preventie.
In 2021 zetten we verder in op het stimuleren van sportverenigingen om aan de slag te gaan met een rookvrij sportterrein door middel van de 'Gezonde Sportkantine'. We ondersteunen sportverenigingen hierbij door advies vanuit Team Fit en de JOGG-regisseur.

Wij voeren preventieve programma's uit die de algemene gezondheid van inwoners bevorderen, zoals Jongeren op gewicht en het tegengaan van middelengebruik

Omschrijving (toelichting)

Wij voeren het 'Plan van Aanpak JOGG Opsterland september 2018 - september 2021' uit. Voor het tegengaan van middelengebruik voeren we daarnaast het 'Preventie- en Handhavingsplan Drank- en Horecawet 2019 - 2022' uit. Verder ondersteunen we projecten die tot doel hebben gezondheidsachterstanden te verminderen. Dit doen we onder andere door de pilot Mobility Mentoring te implementeren. Hierin wordt een koppeling tussen gezondheidsbeleid en armoedebeleid gemaakt.

Kwaliteit (toelichting)

Binnen het programma Sûn Opsterlân (JOGG) zetten we in op bewustwording van gezonde voeding in de omgeving van het kind. Daarnaast stimuleren we 'Gezonde Sportkantines' door middel van Team-Fit en de JOGG-regisseur.

In de zomer 2021 evalueren we het programma JOGG en bepalen we het vervolg voor de komende periode.

We voeren het uitvoeringsplan van het 'preventie- en handhavingsplan drank- en horecawet' in een integrale werkgroep uit.

We werken binnen de Vitale Regio Fryslân aan de implementatie van Mobility Mentoring.

We werken op provinciaal en op lokaal niveau aan het programma 'Kansrijke Start'.

Portefeuillehouder: L. de Vries Wethouder

Kwaliteit

Binnen het programma Sûn Opsterlân (JOGG) zetten we in op bewustwording van gezonde voeding in de omgeving van het kind. Daarnaast stimuleren we 'Gezonde Sportkantines' door middel van Team-Fit en de JOGG-regisseur.

In de zomer 2021 evalueren we het programma JOGG en bepalen we het vervolg voor de komende periode.

We voeren het uitvoeringsplan van het 'preventie- en handhavingsplan drank- en horecawet' in een integrale werkgroep uit.

We werken binnen de Vitale Regio Fryslân aan de implementatie van Mobility Mentoring.

We werken op provinciaal en op lokaal niveau aan het programma 'Kansrijke Start'.

Wij willen via sport en beweging de gezondheid van onze inwoners bevorderen

We zetten buurtsportcoaches in. Daarnaast investeren we in preventieve programma's voor sport en bewegen en gezondheidsbevordering voor jongeren en ouderen op het gebied van bewegen, voeding, alcohol en roken in relatie tot sport.

■ **Stand van zaken**

De buurtsportcoaches voeren het uitvoeringsplan Sport in Opsterland uit. Dit uitvoeringsplan is gebaseerd op de 'Kadernota sport en bewegen in Zuidoost Friesland 2017-2021'. In 2021 werken we aan een nieuwe kadernota sport en bewegen.

We werken samen met sportverenigingen en andere betrokken partijen aan de uitvoering van het lokaal sportakkoord.

We voeren het preventie- en handavingsplan drank en horecawet uit in een integrale werkgroep.

Door middel van Team Fit en Sûn Opsterlân zetten we in op de 'Gezonde Sportkantine'.

Maatregelen

Wij zetten buurtsportcoaches in om preventieve programma's voor sport, bewegen en gezondheidsbevordering voor jongeren en ouderen te ontwikkelen en uit te voeren

Omschrijving (toelichting)

We doen mee aan de Brede Impuls Combinatiefunctionaris van de ministeries van VWS en OCW in samenwerking met lokale partners. We bepalen samen met Sport Fryslân en andere betrokken partijen de inzet van de buurtsportcoaches voor het komende jaar en voeren het uitvoeringsplan Sport in Opsterland uit. Hierin is zowel aandacht voor kinderen en jongeren binnen het primair en voortgezet onderwijs als voor de koppeling met het sociaal domein waarin we 'sport als middel' zien.

Kwaliteit (toelichting)

We voeren het uitvoeringsplan Sport In Opsterland uit.

Vanaf 2021 realiseren we voldoende cofinanciering voor de bekostiging van de buurtsportcoaches om de inzet gelijk te houden. Hiervoor werken we onder andere samen met de onderwijspartijen.

We werken samen met sportverenigingen en andere betrokken partijen aan de uitvoering van het lokaal sportakkoord.

Portefeuillehouder: L. de Vries Wethouder

■ **Kwaliteit**

We voeren het uitvoeringsplan Sport In Opsterland uit.

Vanaf 2021 realiseren we voldoende cofinanciering voor de bekostiging van de buurtsportcoaches om de inzet gelijk te houden. Hiervoor werken we onder andere samen met de onderwijspartijen.

We werken samen met sportverenigingen en andere betrokken partijen aan de uitvoering van het lokaal sportakkoord.

Wij zetten ons in in voor een beter en groter sportaanbod voor mensen met een handicap, door aansluiting bij het programma Uniek Sporten

Omschrijving (toelichting)

Wij sluiten ons aan bij het programma Uniek Sporten.

Kwaliteit (toelichting)

We blijven via Sport Fryslân aangesloten bij het programma Uniek Sporten.
 We zetten ons vanuit het ambassadeurschap gehandicaptensport in voor de gehandicaptensport in Friesland.
 De buurtsportcoaches ondersteunen verenigingen met een g-team.
 Portefeuillehouder: L. de Vries Wethouder

Kwaliteit

We blijven via Sport Fryslân aangesloten bij het programma Uniek Sporten.
 We zetten ons vanuit het ambassadeurschap gehandicaptensport in voor de gehandicaptensport in Friesland.
 De buurtsportcoaches ondersteunen verenigingen met een g-team.

Verbonden partijen

Op het gebied van publieke gezondheidszorg werken we samen in de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân, waar de GGD Fryslân deel van uitmaakt.

Thema Duurzaamheid

Doelstellingen

De gemeente geeft het goede voorbeeld op het gebied van duurzaamheid

Wij willen als gemeente het goede voorbeeld geven en daarmee anderen inspireren.

Stand van zaken

Maatregelen

We vergroenen ons gemeentelijk wagenpark en gereedschap

Omschrijving (toelichting)

Een aantal wagens in ons wagenpark en een deel van ons gereedschap is aan vervanging toe. Hierbij kijken we welke duurzame alternatieven beschikbaar zijn en kiezen hiervoor indien het financieel inpasbaar is.

Kwaliteit (toelichting)

Elk voertuig dat wordt vervangen zal worden vervangen door een duurzaam alternatief.

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

Kwaliteit

Elk voertuig dat wordt vervangen zal worden vervangen door een duurzaam alternatief.

Wij kopen 100% duurzaam in

Omschrijving (toelichting)

Samen met Ooststellingwerf en Weststellingwerf hebben we een aantal jaren geleden in het beleid vastgelegd dat we 100% duurzaam inkopen. In de praktijk blijkt het lastig om hier volledig aan te voldoen.

Door intern meer aandacht te geven aan duurzaam inkopen komen we steeds dichterbij ons beleid om ook daadwerkelijk 100% duurzaam in te kopen.

Kwaliteit (toelichting)

In het inkoopformulier is een duurzaamheidsparagraaf opgenomen. Er zijn inmiddels vernieuwende inkooptrajecten uitgevoerd met daarin duurzaamheid als belangrijke eis.

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

Startdatum: 24-07-2018

■ Kwaliteit

In het inkoopformulier is een duurzaamheidsparagraaf opgenomen. Er zijn inmiddels vernieuwende inkooptrajecten uitgevoerd met daarin duurzaamheid als belangrijke eis.

Wij verduurzamen onze gemeentelijke gebouwen en maken dit zichtbaar

Omschrijving (toelichting)

Onze bedrijfsgebouwen voldoen al aan de huidige wettelijke duurzaamheidseisen. Om verder te verduurzamen gaan we meer zonnepanelen plaatsen.

Kwaliteit (toelichting)

Er worden zonnepanelen op MFC De Wier en extra zonnepanelen op ons bedrijfsgebouw in Gorredijk geplaatst.

We onderzoeken de mogelijkheden om zonnepanelen te plaatsen op en/of bij het gemeentehuis in Beetsterzwaag.

Bij het gemeentehuis plaatsen we laadpalen voor elektrische auto's.

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

■ Kwaliteit

Er worden zonnepanelen op MFC De Wier en extra zonnepanelen op ons bedrijfsgebouw in Gorredijk geplaatst.

We onderzoeken de mogelijkheden om zonnepanelen te plaatsen op en/of bij het gemeentehuis in Beetsterzwaag.

Bij het gemeentehuis plaatsen we laadpalen voor elektrische auto's.

Eind 2021 is er een warmtetransitievisie voor onze gemeente

Eind 2021 is er voor de gehele gemeente een warmtetransitievisie opgesteld.

■ Stand van zaken

Maatregelen

Samen met de dorpen inventariseren we de beste alternatieven voor aardgas als warmtebron en stellen de warmtetransitievisie op

Kwaliteit (toelichting)

Samen met de dorpen inventariseren we de beste alternatieven voor aardgas als warmtebron en stellen de warmtetransitievisie op.

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

Startdatum: 25-08-2020

We werken op basis van een startnotitie een plan van aanpak uit

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

Startdatum: 25-08-2020

Wij zetten in op 100.000 MWh duurzaam opgewekte energie in 2022

In 2022 is 100 ha zonnepanelen gerealiseerd.

■ Stand van zaken

Maatregelen

We hebben een actieve inbreng in de regionale energiestrategie

Omschrijving (toelichting)

Om ervoor te zorgen dat de Regionale Energiestrategie (RES) zoveel mogelijk aansluit bij onze ambities, hebben wij een actieve inbreng in de provinciale werkgroep. Wij stemmen af in OWO- en regionaal verband.

Kwaliteit (toelichting)

Opsterland neemt deel aan het provinciale overleg, waarbij we onze inbreng afstemmen met onze buurgemeenten.

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

■ Kwaliteit

Opsterland neemt deel aan het provinciale overleg, waarbij we onze inbreng afstemmen met onze buurgemeenten.

We richten een eigen energiebedrijf op

Omschrijving (toelichting)

Er is een voorstel voor een energiebedrijf uitgewerkt. Dit voorstel gaan wij bestuurlijk en met de energiecoöperaties bespreken. Op basis van de uitkomsten gaan wij het energiebedrijf oprichten en uitbouwen. Inzet is energieopwekking en het ondersteunen van lokale energiecoöperaties.

Kwaliteit (toelichting)

Het in 2020 uitgewerkte voorstel krijgt in 2021 een vervolg.

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

■ **Kwaliteit**

Het in 2020 uitgewerkte voorstel krijgt in 2021 een vervolg.

Wij faciliteren initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen

Omschrijving (toelichting)

We gaan actief met initiatiefnemers (ondernemers, energiecoöperaties en/of groepen van inwoners) in gesprek over kansen en belemmeringen. Waar nodig faciliteren wij initiatieven, bijvoorbeeld door informatie, advies, toegang tot financiën, bemiddeling en/of het doorverwijzen naar netwerkpartijen. We zorgen voor heldere kaders en nemen waar mogelijk belemmeringen weg.

Kwaliteit (toelichting)

We faciliteren minimaal vier initiatieven voor zonnevelden en we verkennen de mogelijkheden om de ruimtelijke procedures voor de plaatsing van kleine windmolens te vereenvoudigen. Daarnaast hebben we minimaal twee keer per jaar overleg met Liander over de aansluitmogelijkheden van initiatieven op zijn netwerk

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

■ **Kwaliteit**

We faciliteren minimaal vier initiatieven voor zonnevelden en we verkennen de mogelijkheden om de ruimtelijke procedures voor de plaatsing van kleine windmolens te vereenvoudigen. Daarnaast hebben we minimaal twee keer per jaar overleg met Liander over de aansluitmogelijkheden van initiatieven op zijn netwerk

Wij zetten in op een energiebesparing van 50.000 MWh in 2022

Eind 2022 is er 50.000 MWh aan energie bespaard.

■ **Stand van zaken**

Maatregelen

We monitoren het energiegedrag van onze inwoners

Omschrijving (toelichting)

Het is belangrijk dat inwoners energiebewuster worden, hun energiegedrag aanpassen en maatregelen nemen om energie te besparen. Met activiteiten als het opstellen van warmtetransitieplannen, het verder uitwerken van het energieloket (met o.a. energiecoaches) en een communicatiecampagne willen wij inwoners daartoe stimuleren. Door monitoring kunnen wij de invloed meten en evalueren en zo nodig onze aanpak bijstellen.

Kwaliteit (toelichting)

Jaarlijks maken we een overzicht van het energieverbruik (zoveel mogelijk op wijk- of dorpsniveau, op basis van gegevens van Liander)

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

■ **Kwaliteit**

Jaarlijks maken we een overzicht van het energieverbruik (zoveel mogelijk op wijk- of dorpsniveau, op basis van gegevens van Liander)

We organiseren een aanjaagcampagne voor ondernemers

Omschrijving (toelichting)

Om ondernemers te enthousiasmeren om duurzaamheidsmaatregelen te nemen, organiseren we -samen met vooruitstrevende ondernemers- een aanjaagcampagne voor ondernemers. Dit betreft ook de agrarische sector. Het economische rendement (kosten, imago, toekomstbestendigheid) zetten we daarbij centraal.

Kwaliteit (toelichting)

Met minimaal de helft van de grootverbruikers (35) maken we afspraken over energieverbruik, waaronder mkb, agrarische bedrijven, zorginstellingen en supermarkten.

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

■ **Kwaliteit**

Met minimaal de helft van de grootverbruikers (35) maken we afspraken over energieverbruik, waaronder mkb, agrarische bedrijven, zorginstellingen en supermarkten.

We voeren een communicatiecampagne uit

Omschrijving (toelichting)

De energietransitie vraagt (maximale) betrokkenheid van inwoners, ondernemers, bedrijven, maatschappelijke organisaties, de raad en de collega's in onze gemeente. We gaan daarom via verschillende communicatie-uitingen zoveel mogelijk mensen inspireren en enthousiasmeren. Met gesprekken en (dorpen)netwerkbijeenkomsten houden wij de vinger aan de pols, halen we op wat er leeft en stemmen daar de communicatie op af.

Kwaliteit (toelichting)

Er is een webpagina ingericht. Daarnaast publiceren we minimaal twaalf keer in de Sa! over de energietransitie. We houden in ieder geval één netwerkbijeenkomst.

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

■ **Kwaliteit**

Er is een webpagina ingericht. Daarnaast publiceren we minimaal twaalf keer in de Sa! over de energietransitie. We houden in ieder geval één netwerkbijeenkomst.

Wij bieden energie-scans aan voor mienskips-gebouwen

Omschrijving (toelichting)

Ongeacht de eigendomssituatie bieden wij alle besturen van dorpshuizen, scholen, etc. aan om op onze kosten een energiescan uit te laten voeren. Daarbij wordt ook geadviseerd over de meest renderende duurzaamheidsmaatregelen. Bij gebouwen in gemeentelijk eigendom gaan wij periodiek controleren of de warmte- en koudesystemen optimaal zijn afgesteld.

Kwaliteit (toelichting)

Alle besturen van dorpshuizen, MFA's en scholen hebben een aanbod gekregen voor een energiescan. Daarnaast worden alle besturen die daar belangstelling voor hebben gefaciliteerd bij het realiseren van het uitvoeren van maatregelen uit deze scans..

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

■ **Kwaliteit**

Alle besturen van dorpshuizen, MFA's en scholen hebben een aanbod gekregen voor een energiescan. Daarnaast worden alle besturen die daar belangstelling voor hebben gefaciliteerd bij het realiseren van het uitvoeren van maatregelen uit deze scans..

Wij bouwen het energieloket met energie-ambassadeurs (duurzaamheidsloket) verder uit

Omschrijving (toelichting)

Het is belangrijk dat informatie en advies over energiebesparing laagdrempelig toegankelijk is. We gaan daarvoor het energieloket verder uitbouwen, met name door energiecoaches op te leiden. Het energieloket bestaat dan uit een netwerk van lokale energiecoaches, energie-adviseurs, het digitale (telefonische) duurzaamheidsloket en ondersteunende professionals. We gebruiken daarbij de ervaringen uit de pilot-dorpen.

Kwaliteit (toelichting)

In 2021 worden in totaal 25 energiecoaches opgeleid. Dit doen we in minimaal 6 verschillende dorpen door trainingen en netwerkbijeenkomsten. Daarnaast maken we een lijst van beschikbare energieadviseurs in de regio en maken deze bekend bij de energiecoaches en -coöperaties.

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

■ **Kwaliteit**

In 2021 worden in totaal 25 energiecoaches opgeleid. Dit doen we in minimaal 6 verschillende dorpen door trainingen en netwerkbijeenkomsten. Daarnaast maken we een lijst van beschikbare energieadviseurs in de regio en maken deze bekend bij de energiecoaches en -coöperaties.

Wij onderzoeken een 'revolving fund' voor de mienskips-gebouwen

Omschrijving (toelichting)

Met de besturen van scholen, sportclubs, dorpshuizen en MFA's bespreken wij de financieringsmogelijkheden voor investeringen in duurzaamheidsmaatregelen. Waar onvoldoende toegang is tot goedkope leningen gaan wij de toegevoegde waarde van een revolving fund onderzoeken.

Kwaliteit (toelichting)

We organiseren een netwerkbijeenkomst voor scholen, sportclubs, dorpshuizen en MFA's waarin we onder andere de behoefte aan aanvullende financieringsmogelijkheden verkennen.

Portefeuillehouder: R. Jonkman Wethouder

■ **Kwaliteit**

We organiseren een netwerkbijeenkomst voor scholen, sportclubs, dorpshuizen en MFA's waarin we onder andere de behoefte aan aanvullende financieringsmogelijkheden verkennen.

Beleidsindicatoren

Omvang huishoudelijk restafval <i>(De niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval per bewoner per jaar)</i>	<u>Opsterland:</u>		<u>Fryslân:</u>	<u>Nederland:</u>
	Realisatie:	152 kg	194 kg	172 kg
Bron: CBS - Statistiek Huishoudelijk afval			Gegevensperiode: 2018	

Hernieuwbare elektriciteit <i>(hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.)</i>	<u>Opsterland:</u>		<u>Fryslân:</u>	<u>Nederland:</u>
	Realisatie:	8,7 %	26,2 %	18,5 %
Bron: Rijkswaterstaat Klimaatmonitor			Gegevensperiode: 2018	

Bij een verdieping op de cijfers van hernieuwbare elektriciteit blijkt dat met name gemeenten met veel windmolens en/of biomassacentrales hoog scoren. Dit verklaart de relatief lage realisatie van Opsterland.

Hernieuwbare energie <i>(hernieuwbare energie is schone, duurzame en onuitputtelijke energie die het leefmilieu niet schaadt. voorbeelden zijn windenergie, zonne-energie, biomassa, waterkracht en geothermische energie.)</i>	<u>Opsterland:</u>		<u>Fryslân:</u>	<u>Nederland:</u>
	Realisatie:	6,7 %	11,8 %	7,6 %
Bron: Rijkswaterstaat Klimaatmonitor			Gegevensperiode: 2018	

Wat mag het kosten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2019	Begroting 2020 (inc.wijzigingen)	Ontwerpbegroting 2021	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024
Lasten	7.715	7.413	7.417	7.338	7.233	7.294
Baten	6.559	6.415	6.567	6.567	6.562	6.562
Saldo van baten en lasten	-1.156	-998	-850	-771	-671	-731
Gerealiseerd resultaat	-1.156	-998	-850	-771	-671	-731

Resultaat programma

Mutaties in de reserves worden verwerkt in programma 0, maar niet alle reserves hebben betrekking op programma 0. Om een juiste financiële analyse per programma te kunnen maken, zijn in onderstaande tabel de mutaties van programma 7-reserves meegenomen.

Programma 7	Begroting 2021	Begroting 2020	Vershil
Saldo vóór reservemutaties	-850	-1.078	
Reservemutaties	-	262	
Resultaat na reservemutaties	-850	-816	34

Toelichting op de financiën

Het saldo op dit programma is in 2021 € 34.000 nadeliger dan in 2020.

De verhoogde bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel gezondheid, € 89.000 was noodzakelijk om aan te sluiten op de begroting van de VRF 2021. Daarnaast was een verhoging van de bijdrage aan de FUMO van € 14.000 noodzakelijk om aan te sluiten bij de concept begroting 2021 van de FUMO. In 2021 was er een nieuw budget noodzakelijk ter bestrijding van de Eikenprocessierups. Voor 2021 geeft dit een nadelig effect van € 14.000.

In de begroting 2020 waren incidentele budgetten opgenomen voor de energietransitie. Door de bezuinigingsmaatregelen 2020 zijn de budgetten in 2021 lager dan in 2020. Dit geeft een voordeel van € 65.000.

Als gevolg van de gewijzigde verdeling van de overheadkosten is (exclusief afval en riolering) er op dit programma een nadeel van € 13.000 ten opzichte van 2020 (zie ook de toelichting bij programma 0).

Bij afval heeft de gewijzigde verdeling van de overheadkosten geen invloed. Door hogere kosten binnen afval mag meer BTW toegerekend worden aan afval. Dit geeft een voordeel van € 24.000.

Bij riolering is als gevolg van de geactualiseerde verdeling overhead € 211.000 meer toegerekend dan in 2020. Door het Gemeentelijk Waterplan, vastgesteld in 2020, zijn 2 fte's toegevoegd aan de formatie. Hierdoor zal minder onderhoud riolering door derden noodzakelijk zijn. Deze raming is naar beneden bijgesteld. Per saldo is het effect voor riolering neutraal.